

BRATISLAVA

**MÚZEUM
MESTA
BRATISLAVY
MUSEUM
CITY
BRATISLAVA**

**HRAD DEVÍN
CASTLE DEVÍN**

HRAD DEVÍN

HRAD DEVÍN

Autor textov: © Mgr. Katarína Harmadyová, PhD.

Jazyková redakcia: PhDr. Elena Kurincová, PhDr. Zora Valentová

Technická redakcia: PhDr. Beáta Husová

Grafická úprava: Mgr. art. Maroš Schmidt

Fotografie: Ľudmila Mišurová, Katarína Harmadyová

Tlač: Linwe/KRAFT, s. r. o.

Vydalo: Múzeum mesta Bratislavy, 2015

ISBN: 978-80-89636-13-6

Hrad Devín je vzdialený približne 12 km od historického centra Bratislavy. Nachádza sa v katastri obce Devín, ktorá je v súčasnosti jednou z mestských častí hlavného mesta SR Bratislavy.

Zo severu je Devín chránený horským masívom Malých Karpát s najvyšším vrchom Devínskou Kobylou (514 m n. m.), z juhu a zo západu riekami Dunajom a Moravou. Nad sútokom týchto riek sa na skalnom brale vypína hrad Devín (212 m n. m.). Strategický význam devínskej oblasti spočíval aj v tom, že sa tu križovali Jantárová a Podunajská cesta, ktoré viedli zo severu na juh a zo západu na východ. Optimálne prírodné podmienky a strategická poloha predurčovali toto miesto na skoré osídlenie človekom. To je doložené na území obce a hradu od mladšej kamennej doby takmer kontinuálne až do novoveku.

Hrad Devín patrí k najvýznamnejším polykultúrnym archeologickým lokalitám v strednej Európe. Sídlišťová funkcia tohto miesta prirodzene ovplyvnila charakter archeologických nálezov. Vzhľadom na polohu hradu nad sútokom dvoch riek, ktoré sa v minulosti využívali ako obchodné cesty či hranice, je tu veľmi častý výskyt predmetov cudzej proveniencie, tzv. importov. Stretávajú sa tu viaceré kultúrne vplyvy, čo sa odráža nielen na hnutelných, ale aj na nehnuteľných pamiatkach z tejto lokality.

Z mladšej kamennej doby pochádza skupina kostrových hrobov na severozápadnom úpätí hradného kopca. V jednom z nich sa našla guľovitá nádoba zdobená rytými vlnovitými líniami, na základe čoho možno tieto nálezy priradiť kultúre ľudu s mladšou lineárnou keramikou.

Guľovitá nádoba, kultúra ľudu s mladšou lineárnou keramikou, neolit

Datovanie zvyšných hrobov je otázne, ale časť z nich tiež mohla pochádzať z mladšej kamennej doby. V neskorej kamennej dobe bolo hradisko už intenzívnejšie osídlené, nálezy pochádzajú najmä zo strednej časti hradu z obdobia boľerázskej skupiny.

Závesná nádoba, badenská kultúra, eneolit

Z obce Devín poznáme zatiaľ len ojedinelý žiarový hrob a z nádvorja stredného hradu z kultúrnej vrstvy dve kostičky patriace novorodencovi a šesťmesačnému chlapcovi. V závere halštatskej doby zanikajú niektoré hradiská násilným spôsobom, čo sa spája s prienikom nomádskych etník z východu, iné lokality obyvateľstvo jednoducho opustilo. Z devínskeho hradiska poznáme zatiaľ len dva včasnorskýtske bronzové hroty šípov a nevieme, aký osud stretol jeho obyvateľov.

Plastika psíka, neskorá laténska doba, 1. storočie pred Kr.

Základy veľkomoravského kostola, 9. storočie

Na hradisku sa doposiaľ nepodarilo objaviť svetskú architektúru, ktorú by bolo možné označiť ako sídlo – palác veľmoža, vlastníka kostola, a preto nie je vylúčené, že pozdĺžna časť stavby mohla slúžiť na tieto účely. Interiér objektu bol vyzdobený maľbami s rastlinnými a figurálnymi motívmi, čo potvrdzujú nálezy fragmentov polychrómovanej omietky.

Fragmenty malovanej omietky z veľkomoravského kostola, 9. storočie

Južne od základov kostola sa našlo šesť veľkomoravských hrobov s bohatým inventárom. Miesto posledného odpočinku na centrálnom hradisku v blízkosti sakrálnej stavby, charakter nálezov v mužských (ostrohy, prevliečky, britvy, nožnice) a ženských (náušnice, náhrdelníky, hrkálky, gombíky) hroboch, ale tiež použitý materiál (striebro, jantár) svedčia o vyššom postavení týchto jedincov. Muži patrili pravdepodobne k vojenskej družine miestneho kniežaťa a ženy s deťmi k ich rodinám.

Ostatné obyvateľstvo bolo pochovávané na troch pohrebiskách, ktoré boli v intraviláne dnešnej obce Devín. Najväčšie z nich bolo preskúmané pri Kostole sv. Kríža v polohe Za kostolom, kde sa podarilo odkryť 123 hrobov.

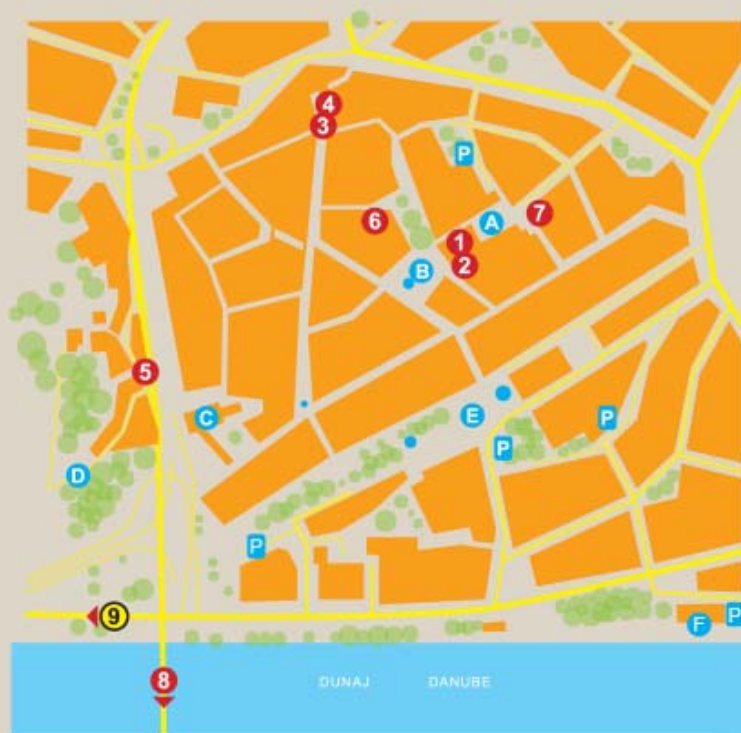
Na hrade Devín mala väčšina objektov zrubovú konštrukciu, ale našlo sa tu aj niekoľko stavieb s kolovou konštrukciou. Nielen inventár sídliskových objektov, ale aj

Ďalšími majiteľmi hradu boli grófi zo Svätého Jura a Pezinka (1460 – 1521), ktorí dosiahli vysoké hodnosti v kráľovských službách a boli odmeňovaní štedrými donáciami. V ich rodovom erbe je na modrom štíte zlatočervená úkosom delená šesťcípá hviezda. Pri budovaní hradu Devín venovali pozornosť najmä ďalšiemu zdokonaleniu opevnenia.

Inventár dielne na spracovanie parohov a kostí, 15. storočie

Postavili severnú bránu vedúcu do mestečka Devín, ku ktorej patrí aj objekt tzv. strážnice. Na začiatku 16. storočia nechali postaviť východnú bránu, ktorá je prvou architektúrou na hrade, ktorú možno zaradiť už do obdobia nastupujúcej renesancie.

- A PRIMACIÁLNE NÁMESTIE** PRIMATE'S SQUARE
- B HLAVNÉ NÁMESTIE** MAIN SQUARE
- C DÓM SV. MARTINA** ST. MARTIN'S DOME
- D CESTA NA HRAD** THE WAY TO THE CASTLE
- E HVIEZDOSLAVOVO NÁMESTIE** HVIEZDOSLAV'S SQUARE
- F OSOBNÝ PRÍSTAV** PASSENGER'S PORT
- CESTA** ROAD
- BUDOVA** BUILDING
- P PARKOVIŠKO** PARKING
- ZELEŇ** TREES
- FONTÁNA** FOUNTAIN

- 1 STARÁ RADNICA, MÚZEUM DEJÍN MESTA, PRIMACIÁLNE NÁM.3, BRATISLAVA**
OLD TOWN HALL, MUSEUM OF THE CITY HISTORY, PRIMACIÁLNE NÁMESTIE 3, BRATISLAVA
- 2 APPONYIHO PALÁC, MÚZEÁ VINOHRADNÍCTVA A HISTORICKÝCH INTRIÉROV, RADNIČNÁ 1, BRATISLAVA**
APPONYI HOUSE, MUSEUM OF VITICULTURE AND PERIOD ROOMS MUSEUM, RADNIČNÁ 1, BRATISLAVA
- 3 MICHALSKÁ VEŽA, MÚZEUM ZBRANÍ, MICHALSKÁ ULICA 22, BRATISLAVA**
MICHAEL'S TOWER, MUSEUM OF ARMS, MICHALSKÁ ULICA 22, BRATISLAVA
- 4 LEKÁREŇ U ČERVENÉHO RAKA, MÚZEUM FARMÁCIE, MICHALSKÁ ULICA 26, BRATISLAVA**
PHARMACY AT THE RED CRAYFISH, MUSEUM OF PHARMACY, MICHALSKÁ ULICA 26, BRATISLAVA
- 5 DOM U DOBRÉHO PASTIERA, MÚZEUM HODÍN, ŽIDOVSKÁ ULICA 1, BRATISLAVA**
HOUSE AT THE GOOD SHEPHERD, MUSEUM OF CLOCKS, ŽIDOVSKÁ ULICA 1, BRATISLAVA
- 6 MÚZEUM ARTHURA FLEISCHMANN, BIELA ULICA 6, BRATISLAVA**
ARTHUR FLEISCHMANN MUSEUM, BIELA ULICA 6, BRATISLAVA
- 7 MÚZEUM JOHANNA NEPOMUKA HUMMELA, KLOBUČNÍCKA ULICA 2, BRATISLAVA**
JOHANN NEPOMUK HUMMEL MUSEUM, KLOBUČNÍCKA ULICA 2, BRATISLAVA
- 8 ANTICKÁ GERULATA RUSOVCE, NÁRODNÁ KULTÚRNA PAMIAŤKA, GERULÁTSKÁ 69, RUSOVCE**
ANCIENT GERULATA RUSOVCE, NATIONAL CULTURAL MONUMENT, GERULÁTSKA ULICA 69, RUSOVCE
- 9 HRAD DEVÍN, NÁRODNÁ KULTÚRNA PAMIAŤKA, MURÁNSKA ULICA, DEVÍN**
CASTLE DEVÍN, NATIONAL CULTURAL MONUMENT, MURÁNSKA ULICA, DEVÍN

